

Platon

Theaitetos

• *kontext*

- T. mladý, nadaný matematik /zemřel na zranění z korintské války 369/8 př.n.l./
- hl. teoretik iracionál. čísel a stereometrie, asi sestrojil 5 pravidel. těles /"platonská tělesa"/
- 'T' nepřímý dialog, není však vypravován, ale čten otrokem Eukleidovi z Megary a Terpsionovi
- zapsal jej Eukleides
- 'T' má dvě části /formální/
 - 1) úvodní /rámcový/ hovor Eukl. - Terps. /velmi krátký/
 - 2) rozmluva Sokrates - Theaitetos
 - Theodoros
- Theodoros - pýthágores, ale vykreslen jako přítel S. i Prótágora → rozpaky, když S. zkoumá P
- matematik, ctihodný učenec, učitel a přítel Theaiteta
- 'T' první z řady 'dialektických' dialogů Platóna
- Pl. zde řeší herakleitovskou problematiku i Prótágorovy teze, Parmenida však ne
- 'T' patří do plánované tetralogie /trilogie/ Theaitetos - Sofistes - Politikos - (Filosofos - nenapsán)
- jsou to díla Platonova stáří, S. /v 'T' / zde naposled vystupuje jako vůdce dialektiky
- S's vedení rozhovoru - oslava maieutického umění - rodí myšlenky z lidí, těhotných vědění, nevkládá je do žáků jako jiní učitelé
- na konci dialogu oznamuje S., že odchází na soud, popohnaný Mélétem
- v 'T' definován rozdíl řečník, mudrc /sofos, sofista/ x filosofos /viz slavná odbočka 172-7/

• *téma, obsah, dělení*

- téma: co je vědění? ptá se S.
 - Theait. - vědění = vnímání → S. uvádí Prótágorovu pučku HOMO MENSURA /člověk mírou věcí/ i myšlenku Herakleita PANTA RHEI
 - S. posuzuje spojené PRÓT. + HER. - celkem ve 4 pokusech /útocích/
 - dialog má obsahově 2 velké oddíly
- I. $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ pokus /161 - 168/} \quad - \text{ běžné námitky - S. si na ně sám odpovídá jakoby 'Prótágorovou' řečí} \\ 2. \text{ /170-172; 177-179/} \quad - \text{ námitky x myšlenky 'každé mínění kohokoliv o čemkoliv je pravdivé'} \\ 3. \text{ /179 - 184/} \quad - \text{ hl. x Herakleitově nauce o pohybu} \\ 4. \text{ /184 - 186/} \quad - \text{ zjišťuje, že vedle smyslových vjemů jsou i poznatky, které si tvoří duše sama sebou} \end{array} \right.$
- II. - více dialektiky + 2 nové výměry vědění a kritika
 - 1) vědění = správné mínění
 - 2) vědění = správné mínění, ke kt. připojen logos /výměr/
- 'T' končí bez odpovědi, co je vědění, ale říká, kdo jej má - filosof

• *podrobný obsah*

1. Eukleides, Terpsion - úvodní rozhovor - Euk. zapsal rozhovor mezi:
2. Sokrates, Theodoros, Theaitetos

Theod. představuje S-ovi Theaiteta - chválí jej /mladí, ale vědění/ a připodobňuje fyzicky S-ovi Theait. se učí u Theod. astronomii, matematice, geometrii, hudbě
S. ho chválí, že to taky slušně zná, ale neví si rady s "maličkostí"
- vědění a moudrost je totéž - S. - stále neví, co je vědění?
- vyzývá kohokoli, ať odpoví, nikomu se nechce
- Theod. - jsem starý, ať S. vyzve mladší
- Theait. nejprve vypočítává obory vědění a řemesla
- S. odmítá s díky - převádí vše na "vědění o . . ." - nejde o to, k čemu se v. vztahuje, ale o vědění samo

- kdo nerozumí pojmu, podstatě "vědění", nerozumí ani "vědění o obuvi" atd.
- T. chápe, že S. hledá nějaký obecnější /obecný/ výměr, také on hledal totéž v matematic. problému
- S tedy vybízí T., aby /jako v matem./ shrnul i v případě "vědění" množství v 1 druh
- T. cítí, že ho to trápí, už nad tím přemýšlel, ale neuměl to určit → S. - jsi těhotný, s útěžkem

- následuje pasáž o TECHNÉ MAIEUTIKÉ /babickém, porodním umění/
- S. se přirovnává k porodní bábě /i jeho matka byla/
- mýtus o Artemis - ochrnatelka rodiček, nikdy nerodí sama - u čl. ale jiné - musel předtím родit, mít zkušenost, aby pak mohl pomáhat jiným /viz porodní báby/
- S porodnictví menší umění < jeho - ženy nerodí přeludy
- S 1) on musí rozeznávat, co je pravé / co ne, přelud /to je hlavní/
- 2) pomáhá v porodu mužům, ne ženám, ošťuje "rodičí duši", ne těla
- S neumí sice родit moudrost, nenosí v sobě nic moudrého - je jak Artemis /autor. srovnání/
- ti, kt. pomáhá родit moudrost, ji mají od boha, dělají pokroky
- zmínka o DAIMONION, vnitřní hlas v S., říká mu, kdy přijmout žáka, kdy ne
- T. má porodní bolesti moudrosti - ti ale, kdo netěhotní, ty S. "dohazuje" jiným učitelům /Prodikovi aj./ /zřejmě ironie/
- S. vyzývá T., ať už neříká, že není s to - bude-li bůh chtít, porodí to, co je vědění

- T. /I. teze/ "Zdá se mi tedy, že kdo něco ví, vnímá to, co ví, a jak se nyní zdá, není vědění nic jiného, než vnímání."
- S. přirovnává tento výrok k Prótágorovu /HOMO MENSURA/ - "jiným způsobem totéž"
- hypotézy:
- dále S. ztotožní vnímání = jevit se /e.g. fouká vítr → 1 čl. mrzne, 2. ne/
- jak člověk jevy vnímá, takové tedy pro něj jsou, člověkem jsem ovšem ty i já /S. cituje Prótágoru/
- vnímání tedy neklamné, protože (prý) je to vědění
- S. nezamlčel Prótágora davu, co /pravdu/ řekl žákům? - T. jakto?
- S. - většina filos. /mimo Parmenida/ - vše neustále v pohybu, vzniká, zaniká, rodí se
- + Homér /"Okeana, původce bohů, i pramáteř Tethys"/
- klid a nebytí spojeny - klidem se jakoby vše ničí /duše, tělo/ - klid = hnutí, zkáza
- S. - co bílá barva? - dle hypotéz /názorů/ nemůže být něco stálého ani mimo oči ani v nich
- → barva musí vznikat děním - nárazem /1/ oči na /2/ příslušný pohyb, ale ta barva není ani 1 ani 2
- je něco mezi tím - a vzniká pro každého zvlášť /T. - uznává/
- S/ T. není stejná ani 2 x lidem, ani 1 člověku /v x stavech/ - nejeví se nikdy pořád stejně
- S. z toho plynou podivné a směšné věci - příklad s kostkami - 1. položím vedle 6 kostek 4
- 2. položím vedle 6 kostek 12
- $12 > 6 > 4$ → těch 6 kostek jednou více, jednou méně, zároveň
- S. opět se srovnává se sofisty - "jsme lidé neučení" - nechce "utloukat řeč řečmi"
- třeba prozkoumat to pěkně v klidu; jsou tu 3 věty
- 1/ nic stejné samo se se sebou se nestane > ani <
- 2/ > ani < neprobíhá jinak, než přidáním / ubráním, jinak identita
- 3/ co dříve nebylo, bez vzniku /vznikání/ nemůže být ani později
- S /Platon/ srovnává 1,2,3 s příkladem s kostkami
- neví, jak vysvětlit, že je tu menší, tu větší /tu starší atd./ beze změny
- Fr. Novotný - Aristoteles řeší: velikost není podstatná vlastnost, ale vztah, relace
- S. oceňuje T's údiv - Iris je vskutku dcera Thaumanta
- Fr. Novot. - asi Plat's etymologie - Iris = bohyně duhy, poslice bohů, Thaumatas - mořský bůh
- IDRIS = vědoucí → význam je asi: Vědoucí bohyň je dcera Divu
- S. si opět "stěžuje" - že "nezasvěcení" se domnívají, že co nelze rukama uchopit, to neexistuje
- S. - učení "chytřejších", "vzdělanějších" - všechno je pohyb
- S/ T - jsou dva druhy pohybu /co do množství neomezené/
- a) činnost
- b) trpnost
- z (a) a (b) pak smíšeniny - věc vnímaná - vnímání; vjemy mají jména: vidění, slyšení, čichání, mrznutí, horkost, libost, nelibost, strach, žádostivost . . . aj.
- rod věcí vnímaných sourodý s jednotlivými těmi vjemy - zrak / barvy; sluch / zvuky atd.
- S. interpretuje: nic neexistuje jako něco, jedno /tvrdí herakleitovci a Prót./ ale jen vzájemným pohybem
- aktivní se stává aktivní až stykem, pohybem s pasivním a naopak
- pojem BYTÍ třeba vyloučit

- nemá se připouštět ani pojem "něco", ani "tohle", "ono" ani jiné jméno, kt. by ustalovalo
- ale má se užívat "vznikající", "dělané", "zanikající", "měnící se"
- podobně o jednotlivostech /"kámen", "člověk"/ a každý živok a druh
- T. neví, co si o tom myslet
- S. se zmiňuje o bolestech a šílenství, o snech - vznikají zde klamné, nepravdivé vjemy
- není to tedy tak, že by to, co se čl. jeví, tak vskutku bylo
- pochybuje se často i o rozdílu bdění (skutečnost) / sen
- S. analyzuje vznik podobnosti/ nepodobnosti jako pohyb k stejnosti / různosti
- analyzuje změnu chuti - zdravý - víno je sladké → nemocný - víno kyselé
- vždy vztah - např. to víno není kyselé samo o sobě, ale pro nemocného
- z toho plyne relativnost vědění - neříkat "něco jest", ale vždy "jest pro něco", "v poměru k něčemu"
- došli tedy ke stanovení /porodu/ pozice protágor.-herakleitovské - S. - posuďme, zda je nesprávná

- S. opět opakuje, že on sám nic, on jen rodí myšlenky jiných
- hl. námitka - proč Prótágoras neřekl: "prase, pavián MENSURA"? /také vnímají/
- S. to aplikuje pak přesněji na problém, proč je tedy Prótág. považován za moudrého x jim, nebo jiným lidem, jestliže platí, že každý čl. míní svou vlastní pravdu?
- jinak to formuluje takto: proč vlastně hovořit a vyvracet si představy a mínění?, když každé mínění pravdivé? (slovo opět přebírá po Theod. Theaitetos)
- S. pořád jakoby upozorňuje, že Prótág. tohle řekl pro lidi, tu svou pravdu
- 163 - nastává opět zlom - znovu začínají zkoumat - stará otázka - je vědění vnímání?
- argument - slyšíme cizí řeč (vnímáme), ale nerozumíme (nevíme) /podobně písmena, když neumíme číst/
- také uznáno, že kdo se něco naučí a má to v paměti, ten to ví
- také paměť ničí tezi vidění /vnímání/ = vědění - kdo zavře oči, ví /paměť/, ne že neví
- S. se ovšem chce zastat Prót. /ten už mrtvý/ a odpovědět vždy jeho slovy
- další argument - zakrytí jednoho oka - víš pak, nebo ne? /pokud vidění, vnímání = vědění/
- nyní 'Prótág.' protiargument - nepopírá, že existuje moudrost a moudří - ale moudrý jen ten, kdo způsobí, aby se nám jevílo dobro místo zla - netvrdí, že zdravý je moudrý a zdraví lepší stav > nemocný
- ale je třeba způsobit obrát v opačnou stranu, na lepší stav /podobně lékařství, výchova/
- lékař způsobuje obrát od jednoho stavu k lepšímu léky, mudrc řečmi - ale to nelze u mínění!
- 'P' (S): mínění je vždy pravdivé - jsou jistě jedny představy dobré (lepší), jiné zlé, ale ne pravdivější nebo méně
- 'P' (S) - také v politice to vidět - *"jaké věci se každé jednotlivé obci zdají spravedlivými a dobrými, ty pro ni takové i jsou, pokud je za takové pokládá; ale moudrý muž způsobí, že místo jednotlivých věcí, kt. jsou pro ně zlé, jsou jim i zdají se spravedlivými a dobrými věci prospěšné."*
- S. dále 'P' s řečí vyzývá ke klidnému, opravdovému zkoumání - vlastně mluví o své dialogické metodě ústy Prót.'s - ironie
- S. dále vyzývá Theod., aby pokračoval v rozhovoru místo Theait., aby mu 'P' nemohl vytknout, že mluví jen tak s chlapečky pro zábavu, a ne vážné zkoumání;
- S. vyzývá Theod., zda-li je měrou v geometrii, nebo zda-li všichni si v astronomii a jiných oborech stačí sami
- Theod. přirovnává S. k bájnému lstivému loupežníkovi Skironovi - přinutí každého, aby mu podlehl a účastnil se
- S. utkal se už s tisíci Herakly a Thesei - "tuze mě zřídili, ale přesto neustávám", "tak mohutná je v mém nitru láska k tomuto druhu cvičení"
- S. je vybízí, aby neužívali dětskou řeč, aby jim to nikdo nemohl vytknout
- S. vytýkali 'P' větu, protože "každého činila soběstačným v rozumovém souzení", ale 'P' připustil, že pokud jde o pojmy, "lepší" a "horší", někteří lidé vynikají, ti moudří
- S. takto legitimuje /pomocí 'P' s nepřítomnosti/ další zkoumání P's teze /P se nemůže sám hájit/
- S. jde přímo ke P's slovům - co se každému zdá, pro toho to také jest
- S. - každý čl. sám sebe pokládá v něčem za moudrého / nevědomého
- S. - zmiňuje učitele, správce, vůdce - lidé na ně /v těžkých časech i jindy/ pohlížejí jako na bohy
- lidé tedy pokládají moudrost /těchto vůdců a u sebe/ za pravdivé mínění, nevědomost za nepravdivé mínění
- → S. tak co tedy teď? - 'P' tvrdil, že mají vždy všichni pravdivé mínění x někdy 1 / 0 /viz výše/
- S. ostatní se přece mohou stát soudic něčího vlastního soudu - a staví přece svá mínění x jeho - domnívají se tedy, že něčí cizí mínění je nepravdivé →
- 1) buď si 'P' myslel, že to, co řekl, je 1, ale ostatní tedy ne
- 2) nebo si 'P' myslel, že 1, ale ostatní /mnozí/ s ním nesouhlasí → S: čím více těch, kt. myslí, že P's teze 0, tím více není 1 nežli jest
- autor. komentář: absurdní závěr - 'P'se sám chytá do vlastní pasti - pokud totiž všichni mají pro sebe pravdivé

- mínění a míní, že se Prot. mylí, pak se Prot. mylí
- T. "to je nutné, jestliže se to bytí a nebytí bude řídit podle každého jednotlivého mínění"
- S. svou dialektikou vlastně ukazuje, že 'P' teze je vnitřně rozporná, že vede k paradoxům - P by pak musel vystupovat sám proti sobě, tím, že by se sebou souhlasil
- S. - 'P' by nám to jistě obhájl, ale není tu, musíme se spolehnout jen sami na sebe
- S. každý čl. by tedy uznal /nehledě na 'P's názor/, že "jeden jest druhého moudřejší a naopak, zase také nevědomější"
- S. to celé diferencuje /tj. 'P's tezi/ - ve většině věcí je to tak /suché, teplé, atd./, ale pokud jde o zdraví a škodlivé, zde se lidé liší jeden od druhého
- pro obec někt. věci dle P's teze? např. co je krásné/ošklivé, spravedlivé / nespr. - jaké mínění obec ta která má, takové to i bude /stanoveno v jejích zákonech/ x ale pokud jde o prospěšnost / neprosp., zase je rozdíl mezi rádci a míněními, co se týče pravdy
- ty prvé věci /"libovolné, konvenční" - autor/ jsou ne podle přirozenosti /řekli by lidé/
- nemají svou vlastní jsoucnost, nýbrž "pravdou se stává obecné zdání"
- následuje S's srovnání řečníci / otroci // filosofové / svobodní mužové (dost času, ne jako u soudu)
- filosofům jde o pravdu, nehledí na čas, nejsou otroky řeči, ale naopak- řeči jsou jejich otroky
- fils se nezajímají o politiku, o úřady v obci, o drby, pomluvy atd., v obcích žijí jen těly, ale jejich mysl uznala ty věci za malicherné a nicotné - mysl jim poletuje /dle Pindara/ všude po světě i na nebi a u každého ze jsoucnů jako celku po všech stránkách /zkoumá/ jeho veškerou podstatu a nespouští se k žádné z věcí jí blízkých /viz Tháles a studna/
- fils se tedy zdají směšni před davem i v soukromí; vládce považují jen za pastevce "záluďné zvěře", všechny x celku světa za licherné
- ale ve věcech zkoumání pravdy se naopak směšný zdá dav a řečníci
- Theod. - přisvědčuje - kdybys mohl, S, přesvědčit více lidí o této pravdě, více míru a méně zla by bylo na světě
- S. nemožné, zlo musí být na světě jako protiklad dobra - třeba před zlem utéct, "připodobnit se bohu podle možnosti" = stát se spravedlivým a zbožným na základě rozumového myšlení/
- lidé vedou život příslušející tomu, čemu se připodobňují /zlí po smrti pak budou ve společnosti zlého/
- lidi lze ale těžko přesvědčit, aby se chovali dobře, spravedlivě - dělají to jen, aby se taková zdáli
- zlí nedovedou věčně rozmlouvat o tom, co haní, jsou ve své mluvě jak děti

• návrat zpět k dřívějším úvahám

- S. krátce opakuje, jaké hypotézy /Prot's-ské/ byly navrženy - o obci - co se jí zdá prospěšné atd., to také je
- obec má zákony ku svému prospěchu /Theod. ano/ - to je cíl zákonů
- někdy ho ale chybuje /toho cíle/ - Theod. ano
- S. prospěšné je věcí i budoucího času
- S. dle P's teze tedy HOMO MENSURA i pro věci budoucí /Theod. ano/
- S. uvádí př. lékař / zemědělec - mají o svých oborech lepší mínění, ale vždy jedno pravdivé, ne všechny /Theod. to by bylo směšné/ - i o budoucích
- odborník má vždy lepší /tj. přesnější/ mínění o svém oboru > neodborník
- Theod. - P právě "v tomhle on silně sliboval, že nade všechny vyniká"
- S. MENSURA = tedy ten moudřejší, Theod. znepokojen sebevyvrácením : P. dává jiným lidem /jejich mínění/ platnost, ale oni s ním nesouhlasí, že má pravdu
- S. zpět k DOJMŮM → VJEMY - ano, zdá se, že ty jsou nevyvratitelné, pak by platilo Theait.'s vědění = vnímání
- S. třeba prozkoumat tuto "pohybující se jsoucnost"
- Theod. - Herakleitos /S. také uvádí Homéra!/ má v Ionii rostoucí počet přívrženců
- T. si stěžuje na muže s Efessu, že s nimi nelze v klidu promluvit, jsou stále v pohybu, nesetrvají u otázky, nedají odpověď, nelze se s nimi ničeho dobrat, mění významy slov atd.
- S. snad aspoň své žáky učí v klidu
- Theod. herakleitovci nemají žáky, vyrůstají sami od sebe, jeden o druhém si myslí, že nic neví;
- nemají výklad, musíme se sami chopit problému /pohyb. se jsoucího/
- S. zmiňuje i protivníky homérovsko-herakleit. škol - Melissos a Parmenides /učí: "vše sluší jmenovati nehybné"/
- S. svým hovorem se nepozorovaně ocitli jaksi mezi oběma školami - musí se z toho dostat tak, že nejprve prozkoumají "tekoucí" - a když na jejich teorii něco bude, půjdou s nimi proti "zastavovatelným" - a naopak
- a když se ukáže, že obě školy nemluví "nic náležitého" → S. /skromnost/ - my neppatrní, co my bychomk tomu ještě tak mohli říct, jak my bychom mohli prohlásit ty velectnostné a velemoudré muže za neschopné!
- Theod. - nelze jinak, musíme je prozkoumat, jedno i druhé

S /hypot./ všechny věci se hýbou - dva druhy pohybu 1) změna místa a) z místa na místo
b) na místě - otáčení se kol osy apod.
2) změna vlastnosti - barvy, věku, tvrdosti nebo jinak

S. řekli by "tekoucí", že se vše hýbe oběma způsoby?

Theod. asi oběma, neví odpověď

S. opakuje teorii vzniku vjemu /viz výše - o bělosti, teplotě/ - pohyb mezi činným /trpným činitelem

- činný činitel nabývá jisté vlastnosti, ale sám se jí nestává!

- teprve pohyb mezi vnímajícím a vnímaným → mezi nimi je ta vlastnost

- činný činitel /autor : asi předmět/ se stává teplým, bílým, ale ne teplotstí, bělobou!

S. vše tedy se pohybuje, teče /T. ano/

S. oběma druhy pohybů /T. ano/ → jen u /1/ mohli bychom říct, jaké jsou ty věci, kt. se pohybují a tekou

S. takto ale i ta vlastnost je v toku /1.+2. pohyb, viz nahoře/, mění se v jinou /např. barva/

S. je pak možno ale toto nazvat barvou? /T. nemožné/ - uniká to mluvčímu jako něco, co teče

S. vjem /vidění, slyšení, atd./ trvá? /T. nesmí se to říci, jestliže se vše pohybuje/

S. ale vidění atd. jsou druhy vnímání /to řekli S a Theait. předtím/

S. jestliže se vše hýbe, každá odpověď o čemkoliv je stejně správná - může se říci, že se to má /děje/ tak i ne-tak

S: "ale výrazy "tak" i "ne-tak" už nejsou pohyb - nelze je užít → "tekoucí" si musí sestavit jiný jazyk, pro neurčitost by se jím možná hodil jedině výraz "ani tak"

→ S. vědění tedy nemůže být vnímání /neboť vše se pohybuje/

Theod. - hovoří, jako by zkoumání skončilo vyřízením herakleitovců

Theait. - chce ještě zkoumat "zastavovatele"

S. zmiňuje, že v mládí se setkal s Parmenidem /"úctyhodný" i "strašný"/ - bojí se, aby správně vyložil jeho nauku

- vrátí se raději k Theait. a bude se snažit jej "porodit"

• další běh - návrat k vědění = vnímání - čím vnímáme - očima, ušima . . . /T. ano/

S. jej opravuje - lepší říct SKRZE CO nebo ČÍM? /T. skrze co (oko)

- skrze co, ne čím - u všech vjemů - všechny smysly se vztahují "k jakési jedné způsobě, ať už je to duše nebo jakkoliv se tomu má říkat. . ."

- tato duše v nás je to, čím dosahujeme skrze oči /a čidla vůbec/ dojmů - nelze to vyvodit z těla

- čidla jsou těla, tělesná; skrze jednu vnímací schopnost nelze vnímat to, co skrze jinou /zrak x sluch/

- nemožný ani společný poznatek

- která ta schopnost ale nám říká o tom společném, o JSOUČNOSTI a NEBYTÍ věcí? o podobnosti/nepod., totožnosti /různosti, Jednom /jiném počtu, sudosti / lichosti ?

T. "*pro tyto věci ani není takového zvláštního ústrojí jako pro ony, nýbrž ukazuje se mi, že duše sama skrze sebe pozoruje při všech věcech, co je jím společné.*"

S. jedny věci pozoruje duše sama skrze sebe, jiné skrze schopnost těla

S. do kt. z obou skupin patří JSOUČNOST?

T. mezi ty věci, kt. uchopuje duše sama o sobě

S/T takto nahlíží duše: podobnost/nepod., totožnost /různost; a krásné/ošklivé? dobré / zlé?

T. i zde pozorujeme jsoučnost v jejich vzájemném poměru, zkoumáme u sebe minulé a přítomné s budoucím

S. dojmy smyslové jsou od narození x dojmy JSOUČNOSTI až po vzdělání, přípravě

S. pravdu lze dosáhnout jen JSOUČNOSTÍ, uchopením JSOUČNOSTI → smyslové vnímání /vidění, slyšení atd./ není vědění, vědění není ve smysl. dojmích - ty nedosahují JSOUČNOSTI → ani PRAVDY

S. pravdy dosahuje teprve soudné myšlení o dojmích, ne dojmy samy

T. teď jasně chápe, že vědění ≠ vnímání

S. ovšem zkoumá V., aby se dozvěděl, co je v. samo o sobě, ne co není → pokračuje se

• další zkoumání: T - mít mínění je to, co je v duši, když se sama o sobě zabývá jsoucný

T → vědění = pravdivé mínění /ne tedy nepravdivé čili automaticky každé/

S. existuje ovšem jak pravdivé mínění /PM/, tak nepravdivé /NM/

S. buďto víme o jednotliv. věcech nebo nevíme? /T. ano/ (S vynechává záměrně učení a zapomínání, - ty uprostřed)

S. kdo míní, míní buď něco z toho, co ví /neví

S. zkoumá, co je nepravdivé mínění = čl. se domnívá, že to, co míní /nepravdivě, ale neví to/, že to není to, ale něco jiného z toho, co ví - takto jendo i druhé ví a zase jedno i druhé neví? - T. nemožné

- následuje dialektika, co vlastně čl. míní, když neví → závěr: míníme vždy něco, ne to, co není

- podobnostně určeno: vidím, slyším, domnívám se vždy něco, co jest, Jedno → kdo se domnívá něco jedno →

domnívá se něco jsoucího → kdo se domnívá to, co není, domnívá se to, co je nic → tedy se vůbec nedomnívá → není možno se domnívat to, co není (ani o věcech, ani samo o sobě)

S. je rozdíl domnívat se věci nepravdivé / d. se v. nejsoucí

S. dle tohoto zkoumání v nás není nepravdivé mínění, třeba vysvětlit jinak

• S. NM = jakási záměna v mínění

- omylem se něco JSOUĆÍHO prohlašuje za něco jiného JSOUĆÍHO

T. tedy 'doopravdy' NM x S ho chytá za slovo, ale pak od toho upouští

T. souhlasí, že jest v mysli možno pokládat jednu věc za jinou

S. když mysl myslí buď obě věci záraz / jednu po druhé, co to je to myslet?

S. myslet = řeč, kt. vede duše sama se sebou o zkoumaném předmětu

- mínění pak = není už rozdvajena a tvrdí jedno a totéž

- mínění, domnívání se = promluvená řeč / ne k jinému ani na hlas, ale mlčky/ k sobě samému

→ záměna, omyl = čl. tvrdí sám sobě, že jedna (věc) jest druhá

S. stalo se ti to někdy u krásna nebo spravedlivosti? /tj. mýlit se, nebo chtít přesvědčit sám sebe/ nebo u čísel /sudé, že je liché a tak/

T. ano, stalo

S. ale co třeba chtít sám sebe přesvědčit, že "kůň je vůl"? dvě že je jedna?

T. to ne

S. nikdo se tedy ani nedomnívá, že K je ošklivo

S. když někdo míní obě věci, nemůže mínit, že jedna je druhá a když míní jen jednu z obou a druhou ne, kdy ne, že jedna je druhá

S → záměna tedy, když míní obě /nebo jen 1/ není možná → takto tedy NM není možní vyměřit P není v nás takto/

S plyne z toho mnoho podivných závěrů; nějak musí být možno, aby čl. co ví, pokládal za to, co neví → se mýlit

T. ano - např. z dálky vidím jiného čl. - domníval jsem se, že je to Sokr. - nebyl

S. lze se něco naučit, co čl. dříve nevěděl, o stále jiném a jiném

S. /v zájmu úvahy/: v naší duši vosková hmota /dar matky múz, MNEMOSYNY/

- VH větší / menší; čistší / špinavější; příliš tvrdá - náležitě - příliš měkká → odtud individuál. rozdíly mezi lidmi

- otiskujeme do ní, co si chceme zapamatovat, podkládáme ji pod vjemy a myšlenky /jako prsten do vosku pečeti/

- když se otisk (obraz) setře → zapomeneme, nevíme to

S. takto tedy lze vysvětlit nesprávné mínění /NM/

- následuje kombinatorická eskapáda, závěrem případy, kdy možno NM vyložit - věci, kt. ví, domnívá se, že to jsou některé jiné věci, kt. ví, a vnímá / kt. neví a vnímá / ví a vnímá, že jiné ztěch, kt ví a vnímá

S. je možné nevnímat, co čl. ví, i vnímat, co ví - čl. často jen vnímá, co neví

S. 1) zná-li Theod. i Theait., ale nevnímá ani jednoho, nemůže se mýlit

2) zná-li jen 1, ale 2. ne a nevnímá - nemůž mínit, že ten, koho zná, je ten, koho nezná

3) nezná ani jednoho, nevnímá ani jednoho - také žádné NM

4) zná oba a má otisky na vosku /znamení/ - + ale špatné vnímání → snaha dát vjemům správné otisky

S. také tehdy: znám oba, ale vnímám jen jednoho

S. když se poznání shoduje s vjemem, nemůže dojít k NM

- ale jako když se šatný střelec mine cíle, dá vjemu nesprávný otisk /z jiného vjemu/

S - pravdivé mínění (PM) - krásné, NM ošklivé

S vosk v duši - Homér ho zval KEAR /srdce/ - podobné KÉROS (vosk)

chápatost + pamětlivost = čistá znamení, dostatečně hluboká → moudří lidé

- všechna "příliš" vosku nedobrá

- NM - duše maličká, otisky se mísí dohromady

- vosk měkký (snadno chápe, ale neudrží) / příliš tvrdý (udrží, ale nemá hluboké myšlení) - nezřetelné otisky

S. jsou v nás PM i NM, pak ale se zlobí sám na sebe /"žvanil"/

S - o čl., kt. myslíme, ale nevidíme, se mýlíme, - ale co číslo?

T/S - uznají, že čl. se může mýlit myšlením na čísla /tedy i bez vjemu/ - $7+5 = 12 / 11$

- a čím číslo větší, tím snazší omyl → S: zase jsme na začátku, musíme v NM vidět něco jiného, než chybné spojení myšlenky - vjemu

- kdyby to tak bylo, nikdy samotné myšlenky ≠ nepravdivé

- tak ale buď není NM /ani možno, aby člověk nevěděl, co ví

S zdravý rozum nenechá obě platit - třeba ale "být nestoudný" a říct, co je vědění

- už hodněkrát řekli "víme", "nevíme", "poznáváme" - něco pod tím přece rozumějí!

S. nesluší se užívat ta slova, když nám chybí pojem "vědění"

- přesto se odváží to říct, jsa neodborník

S. dnes říkají vědění = mít vědění - S dělá rozdíl mezi 1/ mít vědění

2/ být majitelem vědění

- příklad s klecí (duše) s holuby (vědomosti) - jako děti máme schránu prázdnou, holubník prázdný

- chycení ptáka = naučení se, získání vědomosti, např. znalost čísel

- i matematik si v duchu počítá - dělá, jako by to neznal → existuje dvojí honitba myšlenek, vědomostí

1/ když se učí

2/ když učí znovu sám sebe /jakoby/

- nemožné, aby čl. nevěděl, co ví

- ale o tom právě může pojmut NM! / = lze chytnout v sobě vědění č. 11 místo 12/

S. bohužel ale příchod nevědomosti působí také poznatek - duše to nepozná

T. zpřesňuje → ptáci 1/ vědomosti → vědění pravdivé

2/ nevědomosti → nepravdivé mínění

S. kdo chytí N., bude myslet, že má V. → opět starý problém - zase záměna

- muselo by tu být vědění o vědění / nevědění - donekonečna

S. vědění o NM nemůže předcházet vědění o PM - třeba začít znovu

• T znovu navrhuje - vědění = PM

- PM asi = činnost prostá chyb, co se v ní rodí, rodí se všechno krásné a dobré

S. to vylučují "největší velikáni moudrosti" - řečníci u soudu

- přemlouvají - nepoučují, ale způsobují mínění, kt. chtějí /nedávají poučení o pravdě - vodou vyměřený čas/

- soudci pak soudí bez vědění, jsou přemluveni k víře

- správné mínění ≠ vědění - právě soudci nevědí, ale jen mají + / - mínění

• T. navrhuje novou tezi - vědění = správné mínění spojené s výměrem

T. věci nevýměrné nejsou vědné /a naopak/

S. jak rozlišovat tyto vědné / nevědné věci?

T. neví, S. navrhuje "sen místo snu"

S. prvky /z nichž jsme složeni/ nemají (prý) výměru, lze je jen pojmenovat, nelze o nich ale říct JE /NENÍ

- nelze jim nic přidat, ani určení "samo", "ono", "každé", "jediné", "toto" atd.

- teprve věci z těchto prvků složené lze výměrem uchopit /jména prvků spojena = výměr těch věcí/

- prvky tedy nevýměrné a nepoznatelné, ale vnímatelné → PM o nevýměrném je sice pravda /duše/, ale nezná to

S. jedna věc se mu na tom výkladu nelíbí - že prvky neoznatelné, ale jejich skupeniny (rod skupenin) ano

S. ten výklad prý minil hlásky a slabiky písma

T. dokáže vyměřit slabiku a z čeho složena /z hlásek/, ale ne hlásku - cožpak "kdo udá prvky prvku?"

T. tedy určuje dle zvukových vlastností

S/T - slabika = všechny její hlásky - kdo zná slab., zná i její hlásky - zná tedy i hlásky samy, aby znal slab.

S. slab. snad je 1 pojem vzniklý z hlásek a se svou vlastní způsobou a je různý od prvků → slab = skupenina

- → skupenina = jedna způsobu vznikající z jednotl. vhodně se spojujících prvků / v písmu i u všech jiných věcí/

S. tedy nemusí mít části - T. pročto?

S. je "vše" /části v souhrnu/ a "celek" totéž, stejný pojem? - T. snad rozdílné

S. a co "všechny jednotky" x "vše" ? - např. 1, 2, 3, 4, 5, 6 = 2x3 / 3x2 - totéž

S. čísel. určení pojmu = pojem

- vše, co má části, je z nich složeno

- čísel. určení věci = určení jejích částí → celek tedy ≠ vše - jinak totožný se souhrnem všech částí

S. /T/ ale část je částí celku - T. toho, kt. je "vše" → nakonec T. uzná, že "celek" i "vše" nelze rozlišit

oba 1/ mají části

2/ nic jim nechybí

- teď to S. převádí na vztah skupenina - prvky → S = jediné své části (prvky), nic jiného tam není

- skupenina jakožto bez částí (by) se dostala do stejného druhu jako prvek /také nesložený!!!/

- 2 možnosti 1/ buď S = mnoho prvků /části celku/ → S i P jsou stejně poznatelné a výměrné

2/ nebo S = Jedno a nedělitelné → = prvek → nevýměrná, nepoznatelná /táž příčina → též účinky/

S. tys přece, T, ale musel v písmu rozeznat správné hlásky jednu od druhé /podobně kitharista učící se tóny - jednotlivě/

S-. u rodu prvků poznání mnohem zřetelnější a pevnější > skupeniny

/názor : S - poznatelná, P - nepoznatelná, výměrný = žert/

S. co tedy znamená, že PM + výměr = dokonalé vědění?

- S - co pro nás znamená "výměr", LOGOS? - 1 ze 3 věcí

1/ projevení myšlenky hlasem prostřednictvím výroků a jmen - čl. způsobuje odraz svého mínění v proudu jdoucím ústy jakoby v zrcadle / na vodě

- S. každý, kdo není hluchoněmý od * to dokáže, projevit se

2/ schopnost na otázku, co je jednotlivá věc, dáti tazateli odpověď prostřednictvím prvků /výčtu/

- co je vůz? - kolo, osa, vrch, postranice, jho - cesta prvkem k celku

- S. výklad o každé věci shrne prvek = výměr /té věci/ x výklad po skupeninách ne po něčem větším je opak výměru

- ale přiřazovat věc hne tam, hned zase onam /T. s písmeny ve slabice/ ≠ výměr, ≠ vědění

- když bude psát jedno písmeno za druhým /T h e a i . . ./ nemá vědění, ale správné mínění a bude při tom užívat výměru se správným míněním /ne ještě vědění!/

3/ dovést říci nějakou známku, kt. se předmět otázky liší ode všech věcí

- e.g. slunce = nejjasnější z nebes. těles obíhající kolem Země

- třeba zachytit rozdíl, čím se každá věc liší od ostatních - prý výměr

- S. ale pokud se budeš dotýkat jen něčeho společného, bude se ti výměr vztahovat na ty věci, kt. náleží ono společenství / T ano/

S. vědění = správné mínění + rozdíl věci od ostatních?

- je to jako obraz "malovaný pro dálku" - zblízka se v tom nevyzná, zdálky se mu zdálo, že má smysl

S. ale problém, když míním obecnou větu se sg. S - Theait. je člověk, kt. má nos, uši

- jak tím mínit spíše Theait. > jinou lids. bytost?

- mohl by mínit i při bližším určení /rysy obličeje, např. ploskonosost/ někojo jiného - také Sokr. je ploskonosý!

- tedy i správné mínění o věci souvisí s odlišností → co je tedy výměr? - směšná je def. na zač. tohoto paragr.

- je to , jako vybízet přibrat to, co máme, abychom pochopili, co míníme - to se podobá zatemnělému člověku

- nedošlo se zase k ničemu, leda Theait. má dvě možnosti 1/ pokračovat v myšlení na lepší úrovni

2/ aspoň nebýt pyšný, že ví, co neví

